

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE MENJAVA KOŽNE PODLOGE IN VREČKE PRI ČREVESNI STOMI	Št. dokumenta/koda: UČE NP 03.09
			Stran od strani: 1/6
			Velja od: 1.10.2024
			Uporaba najmanj do: 1.10.2029
			Izdaja: Verzija 1

1. Namen in cilji aktivnosti

- Telesna higiena (odstranitev blata in mikroorganizmov s parastomalne kože, očistiti parastomalno kožo).
- Preprečiti odstopanje kožne podloge.
- Preprečiti vdor črevesne vsebine pod podlogo.
- Preprečiti vnetje oz. poškodbe parastomalne kože.
- Omogočiti dobro počutje pacienta.

Ključne besede: črevesna stoma, kožna podloga, vrečka za stomo

2. Aktivnost ZBN lahko izvede (skladno s kompetencami)

IZBN		Omejitve, pripombe
Bolničar negovalec	NE	
Tehnik zdravstvene nege	DA	
Tehnik zdravstvene nege / 38. člen ZZDej-K	DA	licenca za strokovno področje
Diplomirana medicinska sestra	DA	
Diplomirana babica	DA	
Študent zdravstvene nege	DA	pod nadzorom kliničnega mentorja
Študent babiške nege	DA	pod nadzorom kliničnega mentorja

Predviden čas za izvedbo aktivnosti	20 – 30 min
--	--------------------

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti	ena (1)
--	----------------

Skrbnik NP	 Sekcija medicinskih sester v enterostomalni terapiji
-------------------	---

3. Kratice uporabljene v protokolu

IZBN	Izvajalec zdravstvene / babiške nege	ZZDej-K	Zakon o zdravstveni dejavnosti
ZBN	Zdravstvena/babiška nega	SACS™	Lestvica za ocenjevanje parastomalne kože in klasifikacijo lezij
ET	Enterostomalni terapevt/-ka	DET	Lestvica za ocenjevanje parastomalne kože: (discolouration (D), erosion (E) and tissue overgrowth (T).
NP	Nacionalni protokol		

4. Potrebni pripomočki

<ul style="list-style-type: none">• Voziček ali tasa primerne velikosti.• Podloga za enkratno uporabo za zaščito postelje.• 10 - 15 čistih zložencev iz netkane gaze (10x10 cm), ko stoma izloča.• 5 sterilnih zložencev iz netkane gaze (10x10cm), ko stoma ne izloča.• Tekoča pitna voda (36-37°C), vrč in umivalnik po potrebi, sindet (sintetični detergent) po potrebi.• Sterilna fiziološka raztopina (dokler stoma ne izloča).• Kožna podloga ustreznih velikosti.• Vrečka z izpustom ali vrečka brez izpusta (glede na konsistenco blata), ki ustreza velikosti in vrsti kožne podloge ali enodelna vrečka z vgrajeno kožno podlogo.• Dodatni pripomočki za nego stome (hidrokolidna pasta za izravnavo gub,...)	<ul style="list-style-type: none">• Šablona za izrez pravilne odprtine na podlogi oziroma prozorna folija ali polprepustni film z mrežo za izdelavo šablone.• Flomaster ali kemični svinčnik.• Škarje.• Ledvička.• Vrečka za odpadke.• Britvica za enkratno uporabo.• Preiskovalne rokavice.• Sterilne rokavice (dokler stoma ne izloča).• Zaščitni predpasnik in maska po potrebi.• Razkužilo za roke.• Koš za odpadke: ločevanje odpadkov po standardu zdravstvene ustanove.
--	--

5. Potek/izvedba aktivnosti zdravstvene nege

		Opombe
1	Postopek izvajamo v za to namenjenem prostoru, kjer morajo biti zagotovljeni pogoji dela (zračenje, tekoča voda in zasebnost pacienta).	Preprečimo nastanek okužbe in poskrbimo za zasebnost pacienta.
2	Pregled dokumentacije in priprava negovalne dokumentacije.	Kontinuirana zdravstvena nega.
3	S čistimi rokami pripravimo potrebne pripomočke za delo in poskrbimo za primerno razsvetljavo.	Omogočimo nemoten potek dela.
4	Identifikacija pacienta, psihična priprava pacienta na postopek (razložimo postopek).	Pravilna identifikacija v skladu s protokolom (politika zavoda). Zagotovimo si pacientovo privolitev, zaupanje in sodelovanje.
5.	Razkužimo roke.	Preprečimo prenos mikroorganizmov.
6.	Pacienta namestimo v ustrezen položaj, odkrije se le najnujnejši del telesa. Bolniško posteljo zaščitimo s podlogo za enkratno uporabo.	Skušamo zagotoviti pacientovo zasebnost. Zaščitimo pacientovo okolico.
7.	Razkužimo roke. Nataknemo preiskovalne rokavice.	Preprečimo prenos mikroorganizmov.

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

MENJAVA KOŽNE PODLOGE IN VREČKE PRI ČREVESNI STOMI

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.09
Stran od strani:	3/6
Velja od:	1.10.2024
Uporaba najmanj do:	1.10.2029
Izdaja:	Verzija 1

8.	Vrečko z izpustom predhodno izpraznimo v merilno posodo in izmerimo vsebino	Preprečimo razlitje črevesne vsebine in kontaminacijo okolice z izločkom. Omogočimo nadzor nad izločeno črevesno vsebino, predvsem pri ileostomi, kjer je možen pojav prekomernega izločanja (sindrom kratkega črevesa, odpoved prebavil) in so potrebni dodatni ukrepi za vzpostavitev elektrolitskega ravnovesja pri pacientu in obvladovanju izločka, ki je večji od 1500 ml/ 24 ur (ASCN, 2016).
9.	Odstranimo rokavice, razkužimo roke in natakemo nove preiskovalne rokavice.	Preprečimo prenos mikroorganizmov.
10.	Nežno odstranimo nameščeni pripomoček od zgornjega roba kožne podloge proti spodnjemu (odmikamo kožo od kožne podloge), lahko se uporabi odstranjevalec lepila in ga odvržemo v plastično vrečko.	Čista in nepoškodovana parastomalna koža in stoma.
11.	Odstranimo rokavice, razkužimo roke in natakemo nove preiskovalne rokavice.	
12.	Nežno umijemo parastomalno kožo in stomo s krožnimi potegi od zunaj proti sredini stome. Mila ne uporabljamo, po potrebi uporabimo sindet (sintetični detergent).	Preprečimo prenos sluzi in blata na čisti del kože. Agresivno čiščenje lahko povzroči krvavitev. Če s kože odstranjujete hidrokolooidno pasto za stomo, najprej uporabite suh zloženc.
13.	Po potrebi obrijemo dlake v okolici stome (pred britjem zamenjamo preiskovalne rokavice).	Preprečimo bolečino pri naslednji menjavi kožne podloge in vnetje parastomalne kože.
14.	Parastomalno kožo dobro očistimo in osušimo s suhimi zloženci.	Preprečimo draženje kože in zagotovimo dobro lepljivost kožne podloge.
15.	Odstranimo rokavice in razkužimo roke.	Preprečimo prenos mikroorganizmov.
16.	Ocenimo stomo – (barva, velikost, višina – <i>vdrta, edem, v nivoju kože, prolaps</i> ; izloček – <i>barva, konsistenca</i>)	Stoma mora biti rožnate do rdeče barve, dvignjena nad kožo in vlažna. Če so odstopanja je potrebno obvestiti ET.
	Ocenimo parastomalno kožo – <i>rdečina, bolečina, srbež, erozija, maceracija, krvavitev, hipergranulacije, ...</i> (orodje SACS, DET, ...)	Koža mora biti nepoškodovana, brez ran, izpuščajev ali drugih poškodb. Če so odstopanja je potrebno obvestiti ET.
17.	Določimo velikost stome in naredimo šablono oz. preverimo ustrezno velikost obstoječe.	Izrez kožne podloge mora ustrezati velikosti stome (odprtina mora biti 1 mm večja od velikosti stome, ker pretesna odprtina lahko mehansko draži sluznico stome in jo poškoduje).
18.	Stomo pokrijemo z zložencem.	Okolico stome zaščitimo pred ponovnim zamazanjem.
19.	Izrežemo odprtino na kožni podlogi, ki mora ustrezati velikosti stome.	Preprečimo zatekanje črevesne vsebine na parastomalno kožo. Preprečimo poškodbo stome zaradi premajhne odprtine.
20.	Natakemo preiskovalne rokavice.	Preprečimo prenos mikroorganizmov

Zbornica zdravstvene in babiške nege
Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

MENJAVA KOŽNE PODLOGE IN VREČKE PRI ČREVESNI STOMI

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.09
Stran od strani:	4/6
Velja od:	1.10.2024
Uporaba najmanj do:	1.10.2029
Izdaja:	Verzija 1

21.	Pripravimo kožo in namestimo dodatne pripomočke (obroček, pasta, puder, film), če je potrebno.	Dodatni pripomočki za uporabljajo za dobro zatesnitev, da preprečimo puščanje kožne podloge.
22.	S kožne podloge odstranimo zaščitno folijo. Pacienta zaprosimo, da napne mišice na trebuhu. Kožno podlogo nalepimo tako, da jo najprej rahlo pritiskamo tik ob stomi, da se dobro prilepi. Nato pritisnemo še ostali del podloge.	Omogočimo zanesljivo namestitev kožne podloge, ki bo onemogočala zatekanje izločka pod kožno podlogo in posledično draženje kože ob stomi..
23..	Na kožno podlogo namestimo pripadajočo vrečko. Pri ležečem pacientu namestimo vrečko postrani, pri pacientu, ki hodi pa navzdol.	Zagotovimo nemoteno iztekanje in zbiranje izločka, glede na težnost in položaj pacienta.
24.	Preverimo, če kožna podloga in vrečka dobro tesnita.	Preprečimo iztekanje izločka na stiku kožne podloge in vrečke.
25.	Odstranimo rokavice in razkužimo roke.	Preprečimo prenos mikroorganizmov.
26.	Uredimo pacienta. Namestimo ga v ugoden položaj ali odpeljemo v bolniško sobo.	Zagotovimo urejenost in udobje pacienta.
27.	Umijemo in razkužimo roke.	Preprečimo prenos mikroorganizmov.
28.	Uredimo prostor in ga prezračimo.	Odstranimo neprijeten vonj.
29.	Izveden poseg in opažanja zabeležimo v ustrezno negovalno dokumentacijo.	Zagotovimo varnost pacienta in kontinuirano zdravstveno nego.

	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE MENJAVA KOŽNE PODLOGE IN VREČKE PRI ČREVESNI STOMI	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.09
			Stran od strani:	5/6
			Velja od:	1.10.2024
			Uporaba najmanj do:	1.10.2029
			Izdaja:	Verzija 1

Dokumentiranje:

Pri dokumentiranju upoštevajte politiko ustanove oz. uporabite predpisane obrazce, formularje.

Dokumentirati se mora videz stome in parastomalne kože, katere pripomočke smo uporabljali ter pacientovo sposobnost prenašanja postopka in njegovega sodelovanja.

6. Opombe, omejitve protokola:

Priporočila:

- Postopek menjave kožne podloge in vrečke izvajamo po metodi čiste tehnike. Dokler stoma ne izloča uporabljamo sterilne rokavice, sterilne zložence in sterilno fiziološko raztopino.
- Postopek izvaja ena oseba.
- Po operativnem posegu v operacijski sobi uporabimo sterilni set za oskrbo stome.
- V času hospitalizacije menjavamo kožno podlogo na 3-4 dni.
- Pri novo formiranih stomah uporabljamo prozorne vrečke, da stomo in izloček opazujemo.
- Vrečko z izpustom menjamo vsak dan.
- Vrečko brez izpusta zamenjamo po potrebi (ko je napolnjena največ do polovice).
- Kožna podloga in vrečka morata biti enake velikosti istega proizvajalca.

7. Temeljna literatura

- ASCN UK. (2016). *ASCN Stoma Care Clinical Guidelines*. Retrieved from https://ascnuk.com/userfiles/pages/files/national_guidelines.pdf
- Batas, R. (2022). Vloga ET v patronažnem zdravstvenem varstvu ter posebnosti zdravstvene nege pacienta z izločalno in dihalno stomo. In T.Krišelj, (ur.) *Zbornik predavanj Šole enterostomalne terapije, 2021/2022*– (p.p. 78–81). Ljubljana: Univerzitetni klinični center, Področje za zdravstveno nego in oskrbo.
- Coloplast. (2016). *Ostomy Skin Tool Assessing peristomal skin and obtaining a DET score*. Retrieved from https://www.coloplastprofessional.com.ar/globalassets/hcp/pdf-file/ostomy/det_skintool_editable.pdf
- Convatec. (2010). *The SACS™ instrument assessing and classifying peristomal skin lesions*. Content Validated. Retrieved from <https://marketingworld.convatec.com/Api/PresentationMediaSource?applicationToken=dc038e44b0b0ee4d8616f7b6880b24551bfecf237645a04fb5b76ab792a36858&itEmlId=1a63cddf-4eba-4428-b6de-a32aaecec55f&contentLanguageId=en-GB&forceDownload=true>
- Jelen, A. (2016). Zdravstvena nega pacienta s črevesno stomo po operaciji. In T.Krišelj, (ur.) *Zbornik predavanj Šole enterostomalne terapije, 2015/2016* (pp. 77 – 96).Ljubljana: Univerzitetni klinični center, Področje za zdravstveno nego in oskrbo.
- Jelen, A. (2022). Črevesna stoma s parastomalno kožo. In T.Krišelj, (ur.) *Zbornik predavanj Šole enterostomalne terapije, 2021/2022* –(pp. 66-72). Ljubljana: Univerzitetni klinični center, Področje za zdravstveno nego in oskrbo.
- Registered Nurses' Association of Ontario. (2009). *Ostomy Care and Management*. Toronto, Canada: Registered Nurses' Association of Ontario. Retrieved from https://www.nswoc.ca/files/ugd/9d080f_da1e728cf5f24891b5d34491bf73428d.pdf?index=true
- Royal College of Nursing. (2019). *SecuriCare Stoma Care Clinical Nursing Standards*. 8th edition. Retrieved from <https://www.securicaremedical.co.uk/media/2019-Stoma-Care-Clinical-Nursing-Standards.pdf>

 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	<p>NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE</p> <p>MENJAVA KOŽNE PODLOGE IN VREČKE PRI ČREVESNI STOMI</p>	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.09
		Stran od strani:	6/6
		Velja od:	1.10.2024
		Uporaba najmanj do:	1.10.2029
		Izdaja:	Verzija 1

WA Country Health Service (WACHS). (2019). WACHS Stoma Management Clinical Practice Standard. Retrieved from <https://www.wacountry.health.wa.gov.au/~media/WACHS/Documents/About-us/Policies/Stoma-Management-Clinical-Practice-Standard.pdf?thn=0>

8. Podrobnejša in dodatna navodila - povezava z drugimi dokumenti (priloge k NP)

Številka priloge	Naziv dokumenta
UČE NP 03.08.01	Zdravstvena nega pacienta z izločalno stomo – priloga 1

9. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE

10. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba
I. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Delovna skupina za nacionalne protokole Zbornice-Zveze	26/2024	20.6.2024	Klavdija Ursini
II. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Upravni odbor Zbornice - Zveza	401/43	11.9.2024	Monika Ažman

	FUNKCIJA/ ORGAN	IME IN PRIIMEK
PRIPRAVIL:	Strokovnjaki Strokovne sekcije MS in ZT	Renata Batas, Anita Jelen, Dragica Jošar
PREGLEDALI:	Strokovne službe Zbornice – Zveze / PVK	Draga Štromajer
ODOBRIL:	Predsednica Zbornice – Zveze	Monika Ažman
SKRBNIK DOKUMENTA:	Predsednik/ca Strokovna sekcija MS in ZT	Renata Batas